

วิถีแห่งชาวเรือ

เรื่องแปลกๆ ของนายพลเรือ

ความบ้า กับ ความกลัว...
มักเป็นสหายกันและคล้ายกัน
เหมือนลูกแฝดจนดูไม่ออก
จบระว่างให้ได้... (พุทธทาสภิกขุ)

พลเรือเอก ไพศาล นกสินธวงศ์

มีการเปิดเผยว่าในปี ค.ศ.๑๘๑๕ อัตราคนบ้าของประชากรอังกฤษมีหนึ่งคนใน ๗,๐๐๐ คน แต่อัตราของราชनावีอังกฤษสูงกว่ำน้อย่างมีนัยสำคัญกล่าวคือ เป็นหนึ่งคนใน ๑,๐๐๐ คน ซึ่งสูงกว่าประชากรโดยทั่วไปถึง ๗ เท่า ด้วยตัวเลขดังกล่าวที่แสดงถึงความไม่ปกติของกำลังพล เป็นปัญหาที่ติดตัวเลขเพิ่มขึ้น จนกระทั่งราชनावีอังกฤษถูกบีบให้สร้างโรงพยาบาลคนบ้าที่ฮ็อกซ์ตัน (Hoxton) ซึ่งอยู่ในกรุงลอนดอน เพื่อดูแลรักษาผู้ที่มีอาการค่อนข้างหนักและน่าเป็นห่วง

ทำไมอัตราคนสติไม่ดีของราชनावีอังกฤษจึงสูงกว่าคนทั่วไปและสูงกว่ากองทัพบก สาเหตุแรกเป็นเพราะทหารเรือดื่มเหล้าประเภทเข้มข้น เช่น รัมมากเกินไป โดยทั่วไปแล้วทหารประจำเรือได้รับแจก ๑ ไพนธ์ (Pint) หรือหนึ่งในแปดแกลลอนต่อคนต่อวันอย่างถูกต้องตามระเบียบ (ได้มีการยกเลิกเมื่อ ๓๑ กรกฎาคม ๑๘๗๐ เรียกว่า Black Tot Day)

สาเหตุที่รุนแรงน้อยลงมาคือการติดเชื้อมโรคของลูกเรือ เนื่องจากเรือรบอังกฤษเดินทางไปยังโพ้นทะเลอยู่ตลอดเวลา โอกาสติดเชื้อมโรคจากโสเภณีตามเมืองท่าต่าง ๆ จึงหลีกเลี่ยงได้ยาก และเหตุการณ์การชนสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใต้ดาดฟ้า ซึ่งเกิดขึ้นบ่อย ๆ ย่อมมีผลระยะยาว และยังมีความบ้าอีกประเภทหนึ่งของทหารเรืออังกฤษที่ปรากฏให้เห็นในรูปของความบ้าบิ่นในการสู้รบกับข้าศึก โดยเฉพาะการต่อสู้แบบพัลวัน (melee) นับครั้งไม่ถ้วนในยุคเรือใบที่ผ่านมา

แต่นั้นเป็นความบ้าของกะลาสีเรือเป็นส่วนใหญ่ สำหรับนายทหารซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา มักจะไม่ปรากฏให้เห็นที่เกิดผลเชิงบวกเท่าใดนัก แต่เป็นเพียงเกิดจน “อาการอารมณ์ร้ายอย่างอ่อนเท่านั้น” ความผิดปกติของนายทหารเรือระดับผู้บังคับบัญชาที่ปรากฏอยู่เสมอมักเป็นเรื่องเชิงนำขันมากกว่าที่เป็นเรื่องจริงจัง แต่กระนั้นก็ตามยังเป็นสาเหตุให้เกิดการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมกับกะลาสีเรือ และบางครั้งถึงกับเป็นแนวโน้มเต็มเชื้อเพลิงด้านวิปริตที่มีความสุขจากการทรมานหรือโหดร้ายต่อผู้อื่น (Sadism) ในยุคนั้นส่วนใหญ่เป็นการโบย (Flogging) และการทรมาน (Torture)

นายทหารเรืออังกฤษที่จิตไม่ปกติอาจไม่ถึงขั้นวิกลจริต เช่น พลเรือตรี เฮนรี จอห์น รูส (Henry John Rous) ผู้บังคับการเรือ ฮาร์เลควิน (HMS Harlequin) ให้ทหารประจำเรือบดแต่งกายเป็นตัวตลก (Harlequin) เหมือนในนิยายเรื่อง แพนโตไมม์ (Pantomime)

เรือแคลิโดเนีย (HMS Caledonia) ผู้บังคับการเรือสั่งให้ทหารประจำเรือใส่ชุดเป็นผ้าตราหมากรุกสีสดใส

เสื้อคลุมสีแดงเข้ม เครื่องแบบของ HMS Vernon

ลูกเรือของเวอร์นอน (HMS Vernon) สวมเสื้อคลุมแบบมีแขนสีแดงเข้มทำจากขนสัตว์พร้อมผ้าพันคอสีแดง เสื้อที่กลายเป็นแฟชั่นสำหรับผู้คนบนบกในเวลาต่อมาและพัฒนา มาจนถึงยุคปัจจุบัน คือ ผู้บังคับการเรือเบลเซอร์ (HMS Blazer) ออกแบบเครื่องแต่งกายทหารประจำเรือเป็นเสื้อแจ็กเก็ตเป็นแถบขาวสลับน้ำเงิน เป็นที่ถูกอกถูกใจประชาชนที่พบเห็นบนบกและได้นำไปเป็นต้นแบบของเสื้อแจ็กเก็ตเบลเซอร์ (Jacket Blazer) ในปัจจุบัน

ที่ค่อนข้างตลกเห็นจะไม่เกินผู้บังคับการที่ชื่อ นาวาเอก ชาร์ลส์ เจ เอฟ อีวาร์ด (Charles J.F. Ewart) หรือ น็อบบี้ อีวาร์ด (Nobby Ewart)

เขาเห็นทหารประจำเรือบดคนหนึ่งมีตาสีดำ จึงออกคำสั่งให้ทหารเรือบดทุกคนแต่งสีดำให้เห็นเป็นสีดำ

ตามที่กล่าวมานี้เป็นตัวอย่างของผู้บังคับบัญชาที่มีความคิดประหลาด ๆ แต่ไม่ถึงกับเป็นอันตรายใด ๆ ต้องทำความเข้าใจว่าในยุคแรก ๆ ของยุคเรือใบนั้น เครื่องแบบสำหรับทหารประจำเรือไม่มีแบบฟอร์มที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาแต่ละคนกลับมาดูตัวอย่างโหด ๆ กันบ้างบางตัวอย่าง บรรดานายพลเรือมีชื่อเสียงด้านนี้มากที่สุดคนหนึ่ง ได้แก่

พลเรือเอก เซอร์ อัลเจอร์นอน เฮนนี่เอจ (Sir Algernon Heneage) เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในนาม ปอมโป (Pompo) (ไม่เสียบแหลม ทื่อ)

Sir Algernon Heneage (pampo)

แม้จะไม่ใช่นักคิดอันตรายนัก แต่เขามีนิสัยต่อต้านอะไรก็ตามที่มีความก้าวหน้า เช่น เทคโนโลยี วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ นวัตกรรมใหม่ ๆ เขาจะวิจารณ์อย่างที่สุด แต่ในเรื่องส่วนตัวแล้ว การแต่งเนื้อแต่งตัว เสื้อผ้า หน้า ผม ต้องดูดีเสมอ สิ่งที่เขาใส่ใจมากที่สุด คือ เขาทนไม่ได้ที่จะให้กะลาสีชักเสื้อผ้าของตนเอง แทบไม่น่าเชื่อว่าเมื่อเขาออกทะเลถึงกับต้องนำเสื้อเชิ้ตติดตัวไปด้วยถึง ๒๐ โหล และจะพยายามส่งเสื้อที่สวมแล้วกลับไปซักที่บ้านในอังกฤษทุกครั้ง ที่เจอเรือลำใดเดินทางกลับอังกฤษ แม้ว่าเรือลำนั้นต้องเดินทางอีกยาวไกล อ้อมแหลมฮอร์น (Cape Horn) ปลายทวีปอเมริกาใต้ก็ตาม แม้ทะเลจะเต็มไปด้วยคลื่นลมมหาศาลจนทหารถึงกับสวดมนต์ให้พระเจ้าช่วย แต่ตัวเฮเนจเอง (Heneage) กลับติดอยู่กับความคิด

ว่าเขาจะส่งเสื้อที่สวมแล้วไปกับเรือลำใดได้บ้าง

ครั้งหนึ่งช่างไม้ประจำเรือถูกจับเมื่อเข้าไปในห้องพักของเขา โดยไม่แจ้งให้นายทหารที่รับผิดชอบดูแลห้องได้ทราบก่อน อีกครั้งหนึ่งช่างไม้คนเดิมถูกคุมขังเมื่อเข้าไปในห้องของเขาเพื่อปิดช่องระบายอากาศ (Porthole) เนื่องจากน้ำทะเลสาดเข้าไปในห้อง เหตุการณ์ครั้งนั้นน้ำเข้าจนท่วมห้อง แต่ไม่มีใครกล้าเข้าไปจับน้ำเนื่องจากกลัวถูกลงโทษ

ผมของเขาทำเป็นลอน ครั้งหนึ่งเขาบอกกับนายทหารเหล่าปืนคนหนึ่งที่ “ผมของคุณช่างสวยงามจึงคุณใช้อะไรใส่ผม ของผมใช้ใช้ใส่สองใบใส่ลงไปบนศีรษะทุกเช้า”

มีเหตุการณ์หนึ่งที่กลายเป็นเรื่องร่ำลือกัน ทหารคนหนึ่งยกก้าวออกมาข้างหน้าเพื่อเตรียมประคองเมื่อเฮเนจ (Heneage) เสียหลักขณะที่กำลังไต่ทางพาด (Gang Plank) ขึ้นเรือ เขากล่าวด้วยโทสะว่า “ไอ้หมอนั่นมาแตะตัวฉัน” ไม่ได้มีการบันทึกว่าหมอนั้นโดนโทษอะไรทั้ง ๆ ที่มีความหวังดี

พลเรือโท เซอร์ เบิร์กเลย์ มิลล์ (Sir Berkeley Milne) ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นคนที่พูดจាន่าขันพอ ๆ กับเฮเนจ (Heneage) เขาเป็นคนโชคไม่ดีสักนัก ครั้งหนึ่งกะลาสีเรือคนหนึ่งใช้แปรงขัดทำความสะอาดเสื้อคลุมของเขา เขาตัวสั่นเมื่อเห็นเข้า มีอาการชะเยี่ยง จึงดึงผ้าเช็ดหน้าออกจากกระเป๋ากางเกงมาปัดจุดที่แปรงสัมผัสกับเสื้อ จากนั้นเขาโยนผ้าเช็ดหน้าที่ใช้นั้นทิ้งลงทะเล

มิลล์ (Milne) เป็นผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่ง จนได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บัญชาการของรอยัล ยอชท์ (Royal Yachts) ซึ่งเป็นเรื่องที่ดีแล้วปกติธรรมดา แต่ที่เขาได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการกองเรือของอังกฤษในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ตอนเริ่มต้นสงครามโลกครั้งที่ ๑ เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๔ นั้นคนส่วนใหญ่ไม่ลืงจะเข้าใจได้ง่ายนัก ความไร้เสน่ห์ของเขาจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาของเขาเรียกว่า เกรท อาร์ค บาร์ค (Great Arch Bark) หรือ อาร์คี บาร์คิ (Arky Barky) ซึ่งเกี่ยวกับการทำของสุนัข

จะว่าเขาเป็นคนโชคไม่ดีหรือมีความสามารถต่ำสุดแล้ว แต่ใครจะคิดขณะที่เขาเป็นผู้บัญชาการกองเรืออังกฤษในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เขาได้ปล่อยให้เรือลาดตระเวนสงคราม (Battle Cruiser) ชื่อ โกว์เบน (Goeben) ของเยอรมัน หลุดรอดจากการสกัดของอังกฤษ จนหนีเข้าไปถึงกรุงคอนสแตนติโนเปิล (Constantinople)

ซึ่งต่อมากลายเป็นปัจจัยสำคัญให้ทรูทรีเข้าไปร่วมรบกับฝ่ายอำนาจกลางจนนักประวัติศาสตร์กล่าวว่า เรือโกว์เบน (Goeben) “เป็นเรือที่เปลี่ยนโลก”

พลเรือตรี ชาร์ลส์ โพรเทโร (Charles Prothero) เป็นอีกคนหนึ่งที่ไม่เบา ลูกน้องถึงกับให้ฉายาว่า **คนบ้า (The Bad)** พอจะมโนได้บ้างว่าเขาจะเป็นคนมีนิสัยอย่างไร เขามีร่างใหญ่ร่าวกับभीแข็งแรง เคราดกดำ จมูกงุ้มคล้ายของไซล็ค (Shylock) ในเรื่องเวนิส วาณิช เขาเป็นผู้บังคับการเรือซึ่งคนก่อนหน้าเขาเป็นคนใจดีเต็มไปด้วยความเมตตา เขาเคยกระแทกเข้าไปใส่นักเรียนนายเรือคนหนึ่ง ที่กระทำความผิดเล็กน้อยบนสะพานเดินเรือ เขาจับคอเสื้อของนักเรียนนายเรือคนนั้นยกขึ้นด้วยมือขนาดใหญ่ของเขา แล้วปล่อยให้ร่วงลงจากด้านข้างของสะพานเดินเรือตก ไปยังแดดฟ้าข้างล่าง

เมื่อครั้งเขาไปตรวจห้องพักของนักเรียนนายเรือ (Midshipman's Berth) ได้พบว่าพวกเขาหลายคนได้ครอบครองตู้มีลิ้นชัก (Chests of Drawers) วางอยู่ข้างเปลนอนของพวกเขา ได้ถามว่าใช้ใส่ของอะไรบ้าง เขาได้รับคำตอบว่า ผู้บังคับการเรือคนก่อนหน้าเขาได้อนุญาตให้มีเครื่องตกแต่งบ้าน (Furniture) เพื่อช่วยทำให้ความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตดีขึ้น โพรเทโรระเบิดออกมาทันทีว่า สมัยที่เขาเป็นนักเรียนนายเรือ เขาอาศัยกำปั่นเป็นหลัก บางครั้งใช้เป็นที่อาบน้ำด้วย เขาสั่งให้นำไปโยนทิ้งทะเล แน่نونว่าในสายตาของนักเรียนนายเรือ เขาเป็นคนพาลขนานแท้คนหนึ่ง

ในกรายุทธ์ที่จัตแลนด์ (Jutland) ค.ศ.๑๙๑๖ พลเรือตรี โรเบิร์ต คีช อาร์บุธน็อต (Robert Keith Arbuthnot) เป็นผู้บัญชาการกองเรือลาดตระเวนที่ ๑ อยู่บนเรือธงดีเฟนซ์ (HMS Defence) เขาได้ทำการสู้รบกับกองเรือทะเลเปิด (High Sea Fleet) ของเยอรมัน กล่าวกันว่าอาร์บุธน็อตมีความบ้าพอ ๆ กับปอมโป ในงานเลี้ยงอาหารค่ำ ครั้งหนึ่งที่เขาเป็นเจ้าภาพ เขาแจกนามชมวยให้แก่แขกผู้ชายคนละคู่ เปิดโอกาสให้ลองมวยกัน หรือไม่ว่าจะดูลูกสาวสุดที่รักของเขาเดินกระตุกร่างกาย นายพลเรือบางคนฝึกชกมวยกับครูฝึกอย่างสนุกสนาน

อาร์บุธน็อตเป็นคนร่างใหญ่ ดูน่าเกรงขาม แต่เขาแตกต่างไปจากปอมโปที่เขาเป็นคนค่อนข้างอันตราย เขาเคยส่งลูกเรือขึ้นไปแข่งวิ่งทางไกล ทั้ง ๆ ที่ได้รับแจกรองเท้าหุ้มข้อใหม่ ทหารคนหนึ่งรองเท้าก็ดมีแผลพุพองอาการหนักมากจนเขากลับมาลงเรือบดเพื่อกลับเรือใหญ่ไม่ทันอาร์บุธน็อตสั่งลงโทษให้ประหารชีวิตฐานหนีราชการ แต่โทษหนักดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทหารเรือ การอุทธรณ์เพื่อให้โทษเบาลง หากมีเหตุผลสมควร แม้ทัพเรือสามารถดำเนินการได้

ทหารภายใต้บังคับบัญชาของอาร์บุธน็อตเกลียดเขามาก คืนหนึ่งทหาร ๓ นาย ได้จัดการทำร้ายเขาที่แชตแฮม (Chatham) ตีจนฟกช้ำดำเขียว แต่มิใช่โชคร้ายเฉพาะเขาเท่านั้น ทหารสองคนที่ลอบทำร้าย อาการหนักถึงกับนำส่งโรงพยาบาลเนื่องจากฝีมือของเขา

บางครั้งเขาเหมือนคนผีเข้าเมื่ออยู่ในเครื่องแบบ ลูกน้องภาวนาว่าขออย่าให้พวกเขาเป็นอย่างอาร์บุธน็อตเลยเพราะยอมรับพฤติกรรมโหดไม่ได้

งานเขียนของเขาเรื่อง A Battleship Commander's Order Book นอกจากรวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้บังคับการเรือจำเป็นต้องรู้เพื่อทำให้ทหารประจำเรือมีชีวิตที่ทุกข์ยากอย่างหาที่ติไม่ได้แล้ว เขายังบรรจุกฎต่าง ๆ ที่เข้มงวด โดยเฉพาะด้านระเบียบวินัย

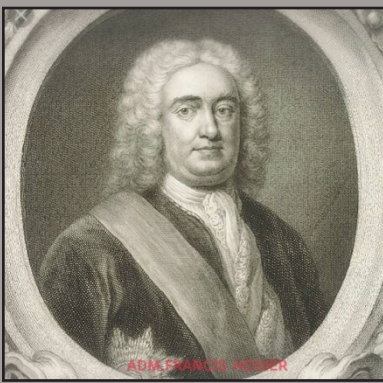
เมื่อเขาย้ายขึ้นจากเรือลือกันว่า ครั้งหนึ่งจำเรือได้เห็นนกนางนวลบินผ่านเรือแล้วถ่ายอุจจาระลงบนดาดฟ้า เขาจึงกล่าวหลังจากนั้นว่า “นี่จะไม่มีการเกิดขึ้นในสมัยที่อาร์บูธนอตเป็นผู้บังคับการเรือ” คงกล่าวเป็นเชิงประชดว่าแม้แต่นกยังกลัว

การโบย (Flogging) เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับราชนาวิกอังกฤษมากกว่า ๒๕๐ ปี ในศตวรรษที่ ๑๘ กล่าวกันว่าใช้กันรุนแรงที่สุด ช่วงนั้นทหารเรืออังกฤษถูกเรียกกันว่า “พวกหลังเปื้อนเลือด” แต่อย่างไรก็ตามการที่อังกฤษประสบความสำเร็จ ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมาจากการฝึกและการปฏิบัติให้ทหารกล้านายยิ่งกว่าข้าศึก หลักการนี้เหมือนของปรัสเซียสมัยพระเจ้าเฟรเดอริกมหาราช

แม้ต่อมาล่วงถึงศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งบ้านเมืองได้พัฒนาก้าวหน้าไปไกลมากแล้ว แต่ราชนาวิกอังกฤษหาได้ยกเลิกหรือทำให้การโบยเพลาลงไป ตัวอย่างเช่น จำนวนครั้งที่ใช้โบยสำหรับความผิดอาชญาขนาดเบา ๖ โหล ความผิดสถานหนักบางครั้งหนักจนถึง ๕๐๐ ครั้ง ซึ่งมีคนรอดชีวิตน้อยมาก การโบยมีประโยชน์ในการปกครองบังคับบัญชาทหารแต่อาจทำให้นายทหารเป็นการวิปริตที่มีความสุขที่ได้กระทำโหดร้าย (Sadism) เช่น พลเรือตรี เซอร์ วิลเลียม คอวอลล์ (Sir William Cornwallis) ครั้งหนึ่งได้สั่งให้นายทหารเปลื้องผ้าแล้วรับการโบย มีการลงโทษโดยการโบยปกติสำหรับนายทหารเกิดขึ้นน้อยมาก หากจำเป็นจะกระทำอย่างมิดชิด แต่สำหรับ Cornwallis เขาให้ทหารหมดคนดูเป็นพยาน

วันต่อมาเมื่อเขารู้สึกตัวว่าได้กระทำอะไรที่ไม่สมควรลงไป เขาเสนอให้นายทหารผู้ได้รับเคราะห์นั้นพร้อมกับไม้สำหรับให้ใช้ตีเขาเพื่อเป็นการแก้แค้น แต่ปรากฏว่านายทหารคนนั้นไม่ต้องการให้มีเรื่องไม่ตีเกิดขึ้นอีกต่อไป หักไม้ท่อนนั้นแล้วโยนทิ้งน้ำ ตัวอย่างนี้ชี้ให้เห็นว่าการลงโทษด้วยวิธีการโบยยังสามารถกระทำได้ ตามอำเภอใจของผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจและมีสติไม่ค่อยสมประกอบ

การยึดถือและปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่พิจารณาอย่างรอบคอบ จนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและตัวเองเสียชีวิตรวมนับพัน ๆ คน ไม่น่าได้ชื่อว่าเป็นนายที่มีระเบียบวินัย เคร่งครัด ควรเรียกว่าไม้บ่าก็โง่มากกว่า

ในปี ค.ศ.๑๗๒๖ พลเรือตรี ฟรานซิส ฮอสซีเยอร์ (Francis Hosier) ได้รับคำสั่งจากกระทรวงทหารเรืออังกฤษ ให้นำกำลังทหารเรือไปยังทะเลแคริบเบียน เพื่อป้องกันมิให้บรรดาเรือชนสมบัติของสเปนหนีออกมาจากเมืองปอร์โต เบลโล (Porto Bello) แม้ว่าการแพทย์ในสมัยนั้นยังไม่ได้พัฒนาในการรักษาโรคเขตร้อนบริเวณหมู่เกาะอินดีสตะวันตก แต่กระทรวงทหารเรือยังกำชับให้ดำรงการรักษาสถานี่ปิดอ่าวโดยไม่กำหนดระยะเวลาเพื่อป้องกันเรือสเปนหนีออกมาจากท่าพร้อมสมบัติ แล้วยังกำชับห้ามการใช้อาวุธใด ๆ ต่อเรือสเปน มิฉะนั้นจะได้รับโทษหนักอาจถึงขั้นประหารชีวิต

โดยข้อเท็จจริงแล้วขณะนั้นอังกฤษกับสเปนมิได้ประกาศสงครามต่อกัน เมื่อกองเรือของฮอสซีเยอร์มาถึง ปอร์โต เบลโล สเปนปฏิเสธที่จะส่งเรือชนสมบัติออกทะเล แต่กลับย้ายสมบัติขึ้นจากเรือไปซ่อนบนบกก่อนที่จะปล่อยให้เรือเหล่านั้นซึ่งว่างเปล่าออกไปทอดสมอเป็นการเย้ยหยัน ฮอสซีเยอร์ไม่สามารถทำอะไรต่อไปได้นอกจากรอคอยและปิดอ่าวต่อไปโดยไม่มีกำหนด พร้อมกับรอคอยคำสั่งจากกระทรวงทหารเรือและรอวันตาย

จากเดือนมิถุนายน ถึง ธันวาคม ค.ศ.๑๗๒๖ มีทหารประจำเรือเสียชีวิตด้วยโรคไข้เหลืองจำนวนมาก จนถึงกับมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานในเรือต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ ฮอสซีเยอร์

แก้ปัญหาขาดแคลนลูกเรือโดยออกเดินทางไปยังเกาะจาไมกา (Jamaica) เพื่อหาคนมาทดแทนเพิ่มเติม แล้วกลับมาที่เดิมเพื่อรอคำสั่งต่อไป

ตอนเริ่มออกเดินทางจากอังกฤษ ฮอสซิเยร์มีทหารรวม ๓,๐๐๐ นาย แต่มีผู้เสียชีวิตรวมทั้งหมดสูงถึง ๔,๐๐๐ นาย จากไข้เหลือง แม้แต่ตัวของเขาเองเสียชีวิตในเดือนสิงหาคมในปีต่อมา อังกฤษจำเป็นต้องถอนกำลังกลับ ร่างของฮอสซิเยร์ใส่ไว้ในถังอับเฉาของเรือสลุปแฮปปี้ (HMS Happy)

มีคนตั้งคำถามว่ากระทรวงทหารเรือ หรือฮอสซิเยร์ใครต้องถูกตำหนิ ใครเสียชีวิตกันแน่ เพราะพื้นที่บริเวณนั้นเป็นที่รู้จักว่ามีโรคเขตร้อนระบาด ทำให้จึงส่งกองเรือออกไป และให้ปิดอ่าวนานเกินไปจนทหารเสียชีวิตจำนวนมาก ส่วนฮอสซิเยร์แม้จะมองในแง่ดีที่ยึดมั่นต่อคำสั่งที่ได้รับให้ปิดอ่าวเป็นเวลานานโดยไม่ทราบกำหนดแน่นอน และรู้ว่าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ทำให้ไม่พิจารณาหาทางเลือกอื่นเพื่อให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด หรือว่าจิตใจของเขายู่ในสภาพไม่ปกติ หรือกลัวจะได้รับโทษ

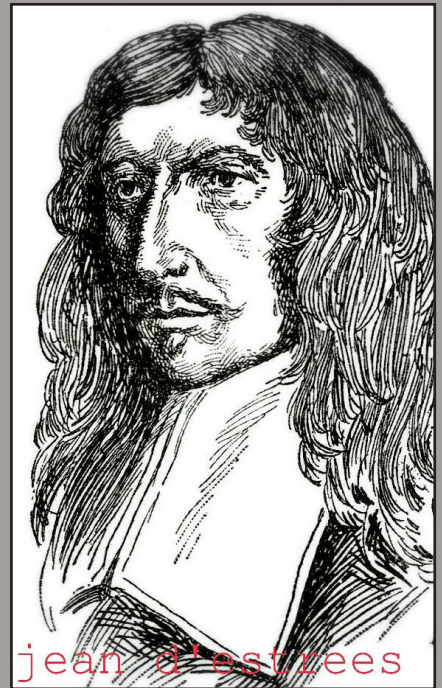
คนที่เขื่อนายแล้วไม่ยอมฟังเหตุผลการคัดค้านของลูกน้อง จนนำหน่วยไปสู่ความหายนะมักปรากฏให้เห็นในประวัติศาสตร์อยู่เสมอ มองในแง่ดีเขาคงเป็นคนมีความเชื่อมั่นตนเองสูง แต่ในมุมตรงข้ามอาจเป็นคนมีทิฐิ (Conviction) หรือเป็นบ้า (Insane) ใครอยู่ได้บังคับบัญชาต้องระวังเพราะเขาอาจพาไปสู่หายนะได้

กลางคืนของวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ.๑๖๗๘ นายพลเรือของฝรั่งเศส มอง เดสแตรส (Jean d'Estres) ผู้บัญชาการกองเรือของฝรั่งเศสนับเป็นรายแรกในประวัติศาสตร์ทหารเรือที่นำกองเรือขนาดใหญ่ไปเลยหินทั้งกองเรือที่หมู่เกาะอาเวส (Aves) ใกล้กับคูราเซา (Curacao) ทางตอนเหนือของเวเนซุเอลา ในทะเลแคริบเบียน มอง เดสแตรสเป็นคนที่ไม่ยอมฟังลูกน้อง แถมยังหยิ่งและดันทุรังอีกต่างหาก แม้เขาจะมีความรู้ด้านการเดินเรือ แต่ก็จำกัดตัวเองที่ไม่ยอมรับคำแนะนำจากใคร โดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาที่เขาคิดว่ามีความรู้ต่ำกว่าเขา

เขาใช้วิธีการเดินเรือแบบง่าย ๆ เข้าสู่คูราเซา อาจเป็นเพราะเขาคิดว่าชายฝั่งอยู่ไม่ไกล แต่ก็ไม่ได้อยู่ในสายตาเนื่องจากเป็นเวลากลางคืน และเกาะเหล่านั้นไม่มีเครื่องช่วยในการเดินเรือ เช่น กระจงไฟ เขาคงใช้วิธีเดินเรือแบบที่เรือรายงานใช้เข็มขนานกับเส้นละติจูด เมื่อเห็นว่าได้ระยะทางพอสมควรแล้วจึงนำกระบวนเรือลงทิศใต้วิธีการง่าย ๆ ดังกล่าว เรือเกือบทั้งหมดเกยตื้น แม้ก่อนหน้านั้นเรือโจรสลัดบางลำที่เดินทางร่วมกระบวนกับกองเรือได้ยิงปืน

เพื่อเป็นการเตือนให้ระมัดระวัง แต่เขาไม่สนใจและตอบสนองแต่อย่างใด เรือที่เกยตื้นเป็นเรือในแนวรบรวม ๗ ลำ สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับกองเรือขณะนั้นคือระดมความช่วยเหลือให้แก่บรรดาลูกเรือรอดชีวิตจากเรือที่จม มีเรือบางลำสามารถรับการกู้จนลอยลำได้ ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงเช่นนั้น ทุกคนเชื่อว่าเขาคงต้องออกจากราชการแน่ แต่ตรงกันข้าม กษัตริย์ฝรั่งเศสกลับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีกระทรวงทหารเรือ

เรื่องประหลาดทำนองเดียวกันนี้ในราชนาวิกไทยก็เคยปรากฏมาแล้วราวเกือบ ๔๐ ปีที่ผ่านมา เรือยกพลขึ้นบกขนาดกลางลำหนึ่งไปปฏิบัติภารกิจเข้าไปในปากแม่น้ำตาปี อ่าวบ้านคอน จ.สุราษฎร์ธานี

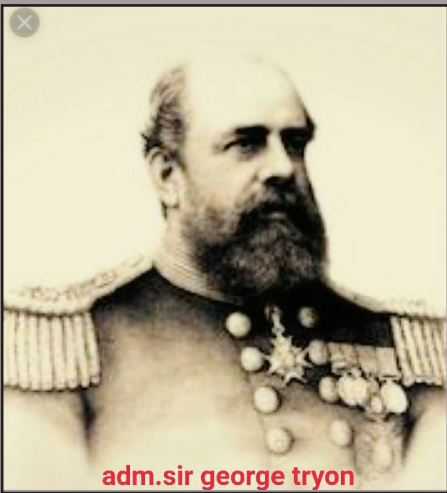

ผ่านเรือขุดลอกร่องน้ำของกรมเจ้าท่า ผู้บังคับการเรือคงไม่สังเกตว่าข้าง ๆ เรื่อนั้นแทนขุดอยู่ในน้ำเข้าไปใกล้เกินไปจนชนแขนขุด น้ำเข้าเรือ โชคดีที่น้ำบริเวณนั้นตื้น เรือเข้าไปเกยฝั่งแต่เรือจมไปส่วนหนึ่ง ต่อมาภายหลังได้รับการกู้ขึ้นมาใช้งานได้ต่อไป ใคร ๆ ก็คิดว่าผู้บังคับการเรืออย่างน้อยคงโดนพิจารณาความผิดเงินเดือนไม่ขึ้น อีกทั้งอาจมีความผิดทางแพ่งต้องชดใช้ค่าเสียหายแทนกองทัพเรือ ตรงกันข้ามผู้บังคับการเรือกลับได้รับการขึ้นเงินเดือน ๒ ชั้น มีความดีความชอบที่สามารถทำให้เรือไม่เสียหายไปมากกว่านั้น โชคดีเท่านั้นยังไม่พอรับราชการการต่อไปจนเกษียณอายุราชการในตำแหน่งหนึ่งในห้าเสือของกองทัพเรือ

ขออนุโลมเรื่องอีกนิด เชื่อว่าผู้อ่านจำนวนไม่น้อยที่เข้าใจ “ที่เรือรายงาน (Dead Reckoning)” หรือ D.R. ยังไม่ชัดเจน เป็นวิธีการนำเรือซึ่งใช้ทิศทางและระยะทางจากตำบลที่กำหนดแม่นยำ ครั้งหลังสุดไปยังตำบลที่คำนวณได้ใหม่ ไม่เกี่ยวข้องกับ Dead – ตาย แต่ประการใด แต่ที่เรียกกันว่า Dead เนื่องจากในศตวรรษที่ ๑๗ – ๑๘ วิธีการนี้เรียกว่า “Deduced Reckoning” (การคำนวณโดยอนุมาน) หรือ “Deduced Position” และเนื่องจากตอนบนของ Log Book สมัยนั้น แบ่งเป็นแถวหรือช่อง (Columns) หลายช่องและมีพื้นที่จำกัด ช่องที่กล่าวนี้จึงเขียนย่อเป็น “ded reckoning” แต่ออกเสียงเพี้ยนยาวเป็น “Dead Reckoning” ดังที่เราใช้กันในปัจจุบัน

ตัวอย่างชะตากรรมของกองเรือฝรั่งเศสเกิดขึ้นในยุคเรือใบ เครื่องช่วยการเดินเรืออาจไม่ทันสมัยนัก แต่ตัวอย่างต่อไปนี้อยู่ในยุคเรือกลไฟ ศตวรรษที่ ๑๙ เหตุการณ์เกิดขึ้นตอนกลางวันในทะเลเปิดของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ขณะที่คลื่นลมเจียบ ทะเลเรียบราวกับกระจก

พลเรือโท เซอร์ จอร์จ ไทรออน (Sir George Tryon) ผู้บัญชาการกองเรืออังกฤษ ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน บุคลิกดี สูงใหญ่ ไหล่กว้าง เคราดกดำ จิตใจเด็ดเดี่ยว เขามีความตั้งใจพัฒนา

ปรับปรุงคุณภาพของกองเรือ รวมทั้งองค์บุคคล จนมีคนกล่าวถึงเขาว่า “ทำงานอย่างมืออาชีพเพื่อพิสูจน์ให้บรรดานายพลทุกคนที่ต่อต้านและด้อยกว่าเห็นฝีมือของเขา” จนทำให้บรรดานายทหารในกองเรือไม่ว่ามีอาวุโสสูงเพียงใด ไม่กล้าโต้แย้งคำสั่งของเขา ในสายตาของผู้ใต้บังคับบัญชามองว่าเขาเป็น “คนที่เดินบนน้ำได้” (เป็นเหมือนผู้วิเศษที่เดินบนน้ำได้เช่นเดียวกับพระเยซู)

ไทรออนเติบโตก้าวหน้าในสายอาชีพด้วยความสามารถของตนเอง มีความเชื่อมั่นตนเองสูง คนที่อยู่รอบข้างคนหนึ่งกล่าวว่า “คนเกือบทั้งหมดเห็นว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่ได้เลี้ยงกับไทรออนเป็นการดีที่สุด คือ อยู่เฉย ๆ อย่างสงบ” นี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ได้ทำลายเขาในเวลาต่อมา

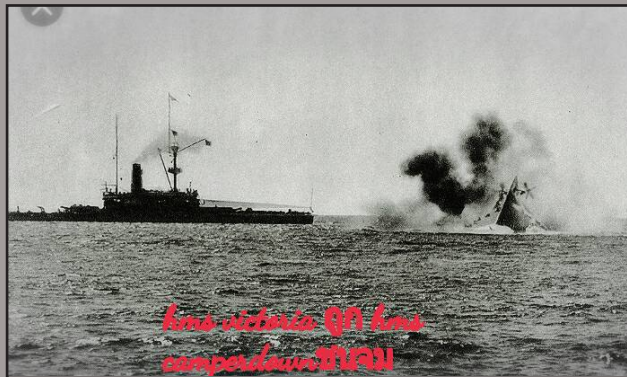
วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๑๘๙๓ เรือประจัญบานหุ้มเกราะ

จำนวน ๑๑ ลำ ออกเดินทางจากเบรุต เพื่อออกฝึกแปรขบวนในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ไทรออนอยู่บนเรือธง วิคตอเรีย (HMS Victoria) ซึ่งเป็นเรือประจัญบานรุ่นใหม่ ประจำการได้เพียง ๓ เดือน กล่าวกันว่าเป็นเรือที่ถูกออกแบบมาแย่งที่สุดในประวัติศาสตร์ของราชนาวีอังกฤษ แม้กระนั้นก็ตาม เขาต้องการแสดงให้เห็นบรรดาผู้บังคับการเรือและทหารในกองเรือเห็นว่าปัญหาที่ยากสามารถแก้ให้มีความสุขได้ (Brain – Teaser) เขาสั่งให้จัดรูปขบวนเรียงตามกันเป็น ๒ หมู่ (Divisions) เคียงข้างกัน ระยะห่างระหว่างหมู่ ๑,๒๐๐ หลา แล้วเลี้ยวกลับทิศทางตรงกันข้ามโดยหันเข้าข้างในรูปขบวนเรือ เสนาธิการกองเรือแย้งว่าระยะห่างของ

๒ หมู่ ๑,๒๐๐ หลา สิ้นเกินไป ค่อนข้างอันตราย เพื่อความปลอดภัยขอขยายระยะเป็น ๑,๖๐๐ หลา ตอนแรกไทรออนตกลง แต่เมื่อลอร์ด กิลฟอร์ด (Lord Gilford) ธงของเขาทราบเข้า จึงเข้าไปพบไทรออน เพื่อขอคำยืนยัน เขาไม่ค่อยพอใจ ไม่กล่าวอะไร แต่เขียนใส่กระดาษว่า ๑,๒๐๐ หลา ธงจากเขาออกมา แล้วไปเตรียมสัญญาณธง อีตใจต่อมาหลังจากธงประมวลได้ชักขึ้นจากเรือธง บรรดาเรือประจัญบานทุกลำ ต่างส่งสัญญาณตอบรับทราบและเข้าใจความหมาย (Acknowledged) เสนาธิการคัดค้านว่าอาจเกิดการเข้าใจผิดของใครสักคนที่ส่งสัญญาณเช่นนั้น ธงยืนยันว่าเป็น ๑,๒๐๐ หลา พร้อมกับส่งกระดาษที่ไทรออน เขียนให้ดู เสนาธิการ ขอให้ธงกลับไปขอคำยืนยันอีกครั้ง แต่แน่นอนว่าไทรออนไม่พอใจที่มีคนถามค้าน (Cross - Examined) คำสั่งของเขาพร้อมกับบอกธงว่า “๑,๒๐๐ หลา” แต่ผู้บังคับการเรือวิคตอเรีย นาวาเอก บูร์ค (Bourke) ไม่ได้คัดค้าน เขาให้ข้อสังเกตว่า “การวิจารณ์ผู้บังคับบัญชาอย่างเปิดเผยนั้น ไม่สอดคล้องกันกับการมีวินัยที่แท้จริง” จากนั้นทุกคนรู้ว่าไม่มีใครสามารถแก้ไขอะไรได้นอกจากกัปตัน ทนแล้วสวดมนต์ภาวนาให้พระเจ้าช่วย

ในที่สุดเรือวิคตอเรียชนเรือแคมเปอร์ดาวน์ (HMS Camperdown) เรือธงของพลเรือตรี แม็คแฮม (Makham) ซึ่งเป็นนายทหารอาวุโสรองจากเขา และเป็นเรือนำของอีกหมู่ชนด้านกราบเรือ เป็นรอยฉีกกว้าง ๙ ฟุต ยาว ๗๐ ฟุต เสียหายหนัก น้ำเข้าเรืออย่างรวดเร็ว ไทรออนจมพร้อมกับเรือวิคตอเรีย อย่างรวดเร็ว

เป็นเรื่องประหลาดที่มีเรือเอกคนหนึ่งในจำนวนผู้รอดชีวิตของเรือวิคตอเรีย ซึ่งในเวลาต่อมา เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ เขาได้รับตำแหน่งผู้บัญชาการแกรน ฟลีท (Grand Fleet) ของอังกฤษ จอร์น เจลลิโค (John Jelico) ขณะนั้น เมื่อเรือวิคตอเรียถูกชน เขาอยู่ในห้องพยาบาลของเรือ (Sick Bay) เพราะป่วยเป็นไข้มาลาเรีย โชคดีของเขาที่มีนักเรียนนายเรือคนหนึ่งชื่อ ฟิลิป โรเบิร์ต - เวสต์ (Philip Roberts - West) พาเขาหนีออกจากเรือได้ทันขณะที่ยังอยู่ในชุดนอน

ศาลทหารถูกตั้งขึ้นบนเกาะมอลตาได้พิจารณาคดีที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ มีคำพิพากษาว่าไทรออน มีความผิด รับผิดชอบต่อหายนะที่เกิดขึ้น ส่วนพลเรือตรีแม็คแฮมซึ่งเป็นรองผู้บัญชาการกองเรือ ถูกตำหนิที่ไม่ได้สอบถามคำสั่งของไทรออนให้ชัดเจนก่อนเริ่มปฏิบัติจนนำไปสู่การโตนกันของเรือนำ ทั้งสองลำ

ดยุคแห่งเคมบริดจ์ (Duke of Cambridge) ผู้บัญชาการทหารบกอังกฤษขณะนั้นได้แสดงความข้องใจว่า “มีการพูดถึงกันมากในเวลาต่อมาถึงเสรีภาพของผู้ได้บังคับบัญชา และการไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งของผู้เป็นนาย วินัยเป็นกฎหมายชนิดหนึ่งต้องมาก่อนอื่นใด การปฏิบัติที่ผิดแต่เป็นไปตามคำสั่งที่ได้รับ ดีกว่าการปฏิบัติที่ผิดแต่ขัดคำสั่ง”

ส่วนบางคนโต้แย้งเข้าข้างไทรออนว่า อาจมีการเข้าใจผิดในการแปลเจตนาของไทรออน เขาอาจต้องการให้เรือแคมเปอร์ตันหันกลับออกทางด้านนอกของขบวนเรือ ส่วนเรือวิคตอเรียหันเข้าด้านในก็ได้ แต่ไม่มีใครรู้เจตนาที่แท้จริงของเขา

แม้แคมหลังจากเหตุการณ์หายนะครั้งนั้นไม่ได้รับตำแหน่งที่มีหน้ามีตาเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยที่สำคัญอีกเลย กระทรวงทหารเรือตำหนิว่าเขาไม่ได้จัดการกับหมู่เรือของเขาให้เหมาะสมขณะเกิดวิกฤต

มีตำนานที่ท้าทายความเชื่อเรื่องวิญญาณเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้เหมือนกัน ในช่วงเวลาเดียวกันกับที่เรือวิคตอเรียจม ซึ่งไทรออนได้เสียชีวิตนั้น มีการอ้างว่าหลายคนได้เห็นร่างของไทรออนอย่างชัดเจนบนชั้นบันไดของบ้านภรรยาเขาที่อีตัน สแควร์ (Eaton Square) ในกรุงลอนดอนระหว่างมีงานเลี้ยงอย่างหรูหราที่บ้านในคืนเดียวกันนั้น เรื่องทำนองนี้ก็เหมือนกันในสังคมของฝรั่ง ไม่ได้มีแต่บ้านเรา เชื่อหรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

เรื่องบ้า ๆ มิใช่มีเฉพาะในราชนาวิอังกฤษเท่านั้น กองทัพเรืออื่น ๆ ใ้ว่าจะมีแต่คนดีล้วน ๆ เพียงแต่ว่าไม่ค่อยเปิดเผยต่อสาธารณะ ตัวอย่างเช่น ในกองทัพเรือสหรัฐฯ หลังสงครามเวียดนาม นายพลเรือเอกท่านหนึ่งเคยรบในสงครามที่สหรัฐฯ พ่ายแพ้แก่ประเทศที่อ่อนแอกว่าหลายเท่า นายพลเรือคนดังกล่าวต่อมาได้เป็นผู้บัญชาการทหารเรือ (Chief of Naval Operation – CNO) ขณะที่ดำรงตำแหน่งได้ติดแถบเหรียญกล้าหาญของสงครามเวียดนามถึง ๒ เหรียญ สื่อมวลชนวิจารณ์และขุดคุ้ยกันหนักกว่าท่านไม่ได้มีสิทธิ์ประดับเหรียญ ถูกกระหน่ำอย่างแรงจากสื่อมวลชน ทนไม่ไหวต้องเอาเหรียญออกจากเครื่องแบบ ก่อนหน้าที่จะกระทำอัตวินิบาตกรรมด้วยปืนพกที่หน้าอกราวหนึ่งปี หลังจากนั้นก็ยังมีการวิพากษ์วิจารณ์ มีทั้งผู้ที่เชื่อว่าท่านมีสิทธิ์ประดับเหรียญ ท่านหนึ่งเป็นอดีต CNO ของสหรัฐฯ เชื่อว่าท่านมีสิทธิ์จริง

ทำท่าจะจบด้วยความเครียดเสียแล้ว แต่อย่างไรก็ตามในกองทัพเรือก็มีเรื่องแปลก ๆ ของนายทหารเรืออยู่มากมาย โอกาสที่เหมาะสมจะนำมาเล่าสู่กันฟังอีกครับ

